

Sygn. akt IV CSK 48/19

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Ł. D.
przeciwko W. P.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 10 lipca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 kwietnia 2018 r., sygn. akt V ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwany W. P. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 26 kwietnia 2018 r. Wyrokiem tym Sąd drugiej instancji zmienił wyrok Sądu Okręgowego w B. z dnia 9 grudnia 2016 r., zasądzający od pozwanego na rzecz powoda zadośćuczynienie w kwocie 50 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 22 stycznia 2015 r. do dnia zapłaty i oddalający w pozostałym zakresie powództwo. Zmiana polegała na skróceniu okresu, za który zasądzone zostały odsetki. Sąd odwoławczy wyznaczając początek ich naliczania na dzień 21 kwietnia 2015 r. i oddalił dalej idące żądanie w tym zakresie; orzekł także o kosztach postępowania.

Zadośćuczynienie zostało zasądzone na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i art. 415 k.c., po ustaleniu, że prawomocnym wyrokiem wydanym w postępowaniu karnym pozwany skazany został za podżeganie innych osób do spowodowania ciężkich obrażeń ciała powoda przez podłożenie pod jego samochód materiału wybuchowego i doprowadzenie do jego eksplozji w momencie, w którym powód przebywałby w samochodzie, tj. za czyn z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. Informacja o działaniach pozwanego udzielona powodowi przez policję wywołała u niego obawę o swoje życie i zdrowie. Ten stan, utrzymujący się długotrwale, spowodował rozwój reakcji adaptacyjnej o obrazie lękowym. Powód poddał się w okresie od grudnia 2013 r. 4-miesięcznemu leczeniu psychiatrycznemu i przebywał na zwolnieniu lekarskim w związku z obserwacją w kierunku reakcji paranoicznej. Do dnia dzisiejszego utrzymują się, choć w mniejszym natężeniu niż przed leczeniem, zaburzenia snu, nastroju i stany napięcia nerwowego. Objawy występowały najintensywniej w okresie kilku miesięcy po uzyskaniu przez powoda informacji o zamiarach pozwanego. W czasie leczenia powód zwolnił się z pracy w charakterze pracownika budowlanego. Do tej pory pracuje jedynie okresowo. Wystąpiło u niego łysienie plackowate.

Za odpowiednie zadośćuczynienie za krzywdę wyrządzoną powodowi przez pozwanego naruszeniem jego dobra osobistego, jakim jest zdrowie, Sąd Okręgowy uznał kwotę 50.000 zł. Odsetki od niej przyznał od dnia wytoczenia powództwa.

Sąd drugiej instancji uznał, iż wyrok Sądu Okręgowego należało zmienić jedynie w zakresie zasądzonych odsetek, gdyż wezwanie pozwanego do zapłaty należy łączyć dopiero z doręczeniem mu odpisu pozwu. Natomiast nie podzielił pozostałych zarzutów pozwanego, twierdzącego, że roszczenie powoda jest w całości bezzasadne.

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 448 k.c., art. 455 k.c. w zw. z art. 363 § 2 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c. Dopatrywał się też uchybienia art. 381 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. We wnioskach domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...), z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżący uzasadnił potrzebę przyjęcia jego skargi przesłankami z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, za które uważa „konieczność ustalenia wytycznych, w jaki sposób i na czyją korzyść, (w przypadku sporu), zasądzać odsetki za opóźnienie w sprawach o zadośćuczynienie, czy od daty wyrokowania czy od daty wezwania do spełnienia świadczenia?” Nadto wskazał, że niezbędne jest dokonanie wykładni przepisów

prawnych „w dalszym ciągu wywołujących rozbieżności w orzecznictwie Sądów, tj. art. 455 k.c. i art. 481 § 1 k.c. w sprawach dotyczących zadośćuczynienia za krzywdę.” Oczywiście zasadność swojej skargi łączył z „kwalifikowaną postacią naruszenia przepisów postępowania przez Sąd Apelacyjny w (...), wynikającą z pominięcia przedstawianych przez pozwanego dowodów oraz braku wyjaśnienia przyczyn jego pominięcia i orzekaniu bez treści istotnych dowodów dla sprawy, podczas gdy ten sam sąd podkreśla w uzasadnieniu rzekomy brak inicjatywy dowodowej pozwanego w zakresie kwestionowania wysokości żadanego zadośćuczynienia, co świadczy o oczywistości skargi kasacyjnej, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej.” Tę samą przesłankę przedsądu uzasadnia także kwalifikowaną postacią naruszenia prawa materialnego, wynikająca z błędnej wykładni art. 448 k.c. i niedostrzeżenia, że zasądzona przez Sąd pierwszej instancji kwota 50 000 zł w świetle ustalonego stanu faktycznego, prowadzi do bezpodstawnego wzbogacenia powoda kosztem pozwanego.

Istotne zagadnienie prawne to doniosły problem prawny, nowy lub już wcześniej występujący, lecz nadal niedostatecznie rozważony i wyjaśniony, mający znaczenie nie tylko jako wątpliwość występująca w danej sprawie i rzutująca na jej rozstrzygnięcia, ale powtarzający się w przestrzeni prawnej i sprawiający istotne kłopoty w procesie wykładni. Problem taki powinien być ujęty w powiązaniu z przepisami prawnymi, na których tle powstał i sprecyzowany w wywodzie prawnym wskazującym na źródła i przedmiot niejasności i na możliwe rozwiązania interpretacyjne. Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu nie może polegać na prostym odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia.

Problem wskazywany przez pozwanego nie spełnia tych wymagań, a poza tym odnosi się do zagadnienia już wszechstronnie wyjaśnionego w orzecznictwie. W razie wyrządzenia szkody (krzywdy) czynem niedozwolonym odsetki należą się poszkodowanemu od chwili niewykonania przez sprawcę w terminie ciążącego na nim obowiązku. Chwilę tę oznaczyć należy z uwzględnieniem treści art. 455 k.c. Odsetki od zadośćuczynienia przysługują więc od dnia opóźnienia, będącego następnym dniem po dniu wymagalności świadczenia, wyznaczonym wezwaniem do zapłaty (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2011 r., I PK 145/10,

OSNP 2012/5-6/66, czy z dnia 3 marca 2017 r. w sprawie I CSK 213/16). Jedynie wówczas, kiedy sąd ustali, że żądane zadośćuczynienie odpowiada w całości lub w części rozmiarowi krzywdy istniejącej dopiero w chwili wyrokowania, uzasadnione jest zasądzenie odsetek od całości lub części zadośćuczynienia od tej daty (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2017 r., I CSK 213/16, Pr. Asek. 2017/4, s. 91). Skarżący nie wskazał, by w sprawie wystąpiły nowe, dotąd nierozpatrzone aspekty tego zagadnienia.

Z kolei skuteczne powołanie przez skarżącego przesłanki objętej art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię konkretnych przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub wstąpiły podstawy uzasadniające zmianę ich dotychczasowego rozumienia. Również w tym wypadku konieczne jest wyłuszczenie wątpliwości i jej przyczyn oraz przedstawienia argumentacji świadczącej o poważnym charakterze trudności interpretacyjnych. Jeżeli stosowanie rodzących wątpliwości przepisów doprowadziło już do rozbieżności w orzecznictwie, konieczne jest ich przedstawienie i przeanalizowanie przyczyn niejedności, by wykluczyć, że niejednołite rozstrzygnięcia są jedynie skutkiem odmienności stanów faktycznych poszczególnych spraw. Potrzeba wykładni konkretnego przepisu lub przepisów musi być też niezbędna do rozstrzygnięcia sprawy, w której jest wskazywana jako uzasadnienie przyjęcia sprawy do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2018 r., I CSK 19/18, LEX nr 2507107). Wskazane przez skarżącego rozbieżności mają charakter pozorny i zostały już rozstrzygnięte w wyżej wskazanych orzeczeniach Sądu Najwyższego.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej z kolei zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi jednoznacznie wynika, że przynajmniej jeden ze wskazanych w niej zarzutów kasacyjnych bez wątpienia zasługuje na uwzględnienie, a samo orzeczenie jest niewątpliwie błędne z powodu tego uchybienia. Skarżący w uzasadnieniu wniosku powinien unaocznnić jaskrawość wad kwestionowanego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910).

Jako pierwszy z powodów oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżący wskazuje pominięcie przez Sąd Apelacyjny dowodów wskazywanych przez niego oraz niewyjaśnienie przyczyn tego pominięcia. Nie precyzuje jednak nawet, jakich konkretnie wniosków dowodowych dotyczą jego zastrzeżenia. Drugą przyczyną oczywistej zasadności skargi ma być fakt, że zasądzona na rzecz powoda kwota 50 000 zł prowadzi do jego bezpodstawnego wzbogacenia. W świetle ustalonych okoliczności sprawy takie twierdzenie nie ma cech oczywistości, przeciwnie, wydaje się bardzo wątpliwe.

Wymienione przez skarżącego podstawy przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wystąpiły więc, a okoliczności sprawy nie wskazują, aby zachodziły inne przesłanki przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.